

Nr 88

Av herr Ahlmark, *angående kapitalvinstbeskattningen.*

(Lika lydande med motion nr 75 i Första kammaren)

Flera riksdagsbeslut under 1960-talet har aktualiserat samordningen mellan olika slag av kapitalvinstbeskattning. En rad remissinstanser påpekade både inför 1966 års beslut om ny aktievinstbeskattning och 1967 vid reformen av markvinstbeskattningen att en sådan samordning bör ske. Landsorganisationen skrev t. ex. i sitt remissvar om aktievinstutredningen:

LO saknar ett samlande grepp på hela problemet beskattning av kapitalvinster. Här måste ses som en helhet förmögenhetsbeskattningen, värdestegringsbeskattning på aktier, mark och fastigheter, arvs- och gåvobeskattningen och aktiebolagsbeskattningen. En samordning och anpassning är nödvändig för ett rättvist och effektivt beskattningssystem. Utredningen har inte presenterat något underlag för eller material till en sådan diskussion vilket LO beklagar. Väsentliga ekonomiska bedömningar kan därför inte göras.

I remissvaren till utredningen om bl. a. markvinstbeskattningen påpekade många organisationer och institutioner samma sak. Riksskattenämnden ifrågasatte om inte beskattningsreglerna borde bli föremål för en ny gemensam prövning. Kooperativa förbundet beklagade att det saknades förslag om en utredning som skall samordna olika delar av kapitalvinstbeskattningen. Näringslivets skattedelegation trodde att man riskerade att bristen på samordning kunde leda till "störande inverkan på kapitalplaceringarna". Liknande synpunkter framfördes vidare av bl. a. kammarrätten, konjunkturinstitutet, Folksam, överståthållarämbetet, Familjeföretagens förening och flera länsstyrelser.

Också propositionen beträffande markvinstbeskattningen var inne på denna tanke, dock utan att utlova en sådan utredning. Departementschefen sade att han var överens med kritikerna om "att en samordning var önskvärd och kanske nödvändig på lång sikt". Men han tänkte sig endast att man "i belysning av gjorda erfarenheter så småningom" skulle se över lagstiftningen.

Detta är, enligt min mening, inte tillräckligt. Det är olämpligt att under lång tid ha ytterst skiftande regler för beskattning av olika slag av kapitalvinster. En målsättning bör vara, som LO framhöll 1966, att principiellt försöka se skilda typer av kapitalvinster som en helhet. Därmed är inte sagt att det kommer att visa sig möjligt att göra reglerna helt enhetliga med tanke på de olika förutsättningarna för skilda slag av kapitalvinster. Men man bör sträva åt det hållet och snarast tillsätta

en utredning med den uppgiften. Den bör både gå igenom utländska förslag och erfarenheter och belysa frågorna med ledning av de praktiska följderna i Sverige av de gällande reglerna för aktievinst- och markvinstbeskattning.

En annan viktig principfråga, som en sådan utredning bör granska, är de nuvarande skillnaderna mellan kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning. Är det i framtiden rimligt att behålla en avsevärt lindrigare beskattning av kapitalvinster än av vanliga inkomster? Den frågan diskuterades i proposition 153/1967 på följande sätt:

Inkomstbegreppet enligt 1928 års kommunalskattelag i dess ursprungliga lydelse vilade på uppfattningen att det råder en avgörande skillnad mellan inkomst och kapitalvinst. Såsom inkomst skulle i princip betraktas endast avkastning av en förvärvskälla. Att beskatta sådan avkastning var inkomstbeskattningens syfte. Kapitalvinst däremot kunde uppkomma när en kapitaltillgång byttes ut mot en annan. Sådan omflyttning beskattades särskilt t. ex. genom en arvs- och gåvoskatt men ansågs inte böra underkastas inkomstskatt. Undantag härifrån gjordes för spekulationsvinster som betraktades ligga så nära avkastning att de borde inkomstbeskattas. För fastigheter uppställdes presumptionen att spekulationsvinst förelåg om fastigheten såldes inom tio år från förvärvet.

Detta betraktelsesätt kan numera inte längre upprätthållas. Samhällsutvecklingen har medfört att större vinster, som uppkommer när tillgångar i realkapital realiseras, inte i första hand framstår som om det från början insatta kapitalet återfås efter skälig förräntning. Vinsten är ofta relativt sett så stor, att utbytesmomentet träder i bakgrunden. Resultatet av investeringen ter sig ofta omotiverat fördelaktigt. Särskilt i ett läge, när samhället begär att medborgarna skall avstå en förhållandevis stor del av sina årliga arbetsinkomster till det allmänna i form av skatt, synes ett benhårt fasthållande av den ursprungliga skillnaden mellan inkomst och kapitalvinst strida mot en annan av de grundläggande principerna för vår beskattning, nämligen skatteförmågeprincipen.

Starka skäl talar för att ett sådant synsätt i framtiden i ökad utsträckning bör påverka skattelagstiftningen. Det är förståeligt om många löntagare frågar sig varför kapitalvinster, som ofta erhållits utan vare sig risker eller arbete, endast delvis beskattas medan deras egna inkomster är skattepliktiga helt och fullt. Från jämlikhetssynpunkt kan det då bli svårt att motivera de nuvarande skillnaderna.

Ett ytterligare närmande mellan kapitalvinstbeskattningen och inkomstbeskattningen är därför önskvärt med hänsyn till principen om skatt efter förmåga. Men om detta skall kunna uppnås fordras att flera problem vid kapitalvinstbeskattningen, inte minst de samhällsekonomiska effekterna, noga analyseras. Inflationproblemet gavs en god lösning i 1967 års beslut om markvinstbeskattning men måste lösas också för andra former av kapitalvinstbeskattning. Principen om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst bör rimligen ges en vidgad tillämpning också för realisationsvinst. Behandlingen av realisationsförluster blir viktigare i ett läge då man i ökad utsträckning jämför kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning — man bör då söka uppnå större parallellitet än i dag mellan rätten att dra av förluster och plikten att skatta för vinster.

Vid en annan beskattning av aktievinster är det angeläget att se till att företagens kostnader för finansiering med eget kapital inte ökar i förhållande till finansiering med främmande kapital. Lösningen på detta problem kan sökas inom ramen för företagsbeskattningen, där vi t. ex. har frågan om den nuvarande dubbelbeskattningen av utdelad aktiebolagsvinst. Andra komplicerade problem kommer naturligtvis också att aktualiseras.

Visar det sig möjligt att på ett tillfredsställande sätt lösa dessa och andra frågor, kan det också bli möjligt att i framtiden närma reglerna för kapitalvinstbeskattning med bestämmelserna för inkomstbeskattning. Visar sig däremot problemen vara utomordentligt svårösta, bör naturligtvis utredningen ges frihet att också undersöka om samordningen av olika slag av kapitalvinstbeskattning kan uppnås på annat sätt.

Det är under alla förhållanden viktigt att gå vidare i arbetet på att skapa moderna och rationella skatteregler för kapitalvinster. När detta krävdes 1967 (motion I:908) ansåg bevillningsutskottet (utl. nr 64) att man först borde avvakta verkningarna av just fattad lagstiftning. En del resultat kan nog skönjas redan nu — de första direkta erfarenheterna av den nya markvinstbeskattningen kommer att vinnas vid 1969 års taxering — och det är under alla förhållanden viktigt att en ny utredning börjar penetrera problemen så snabbt som möjligt. En utredning som koncentrerar sig på de skilda slag av samordningsfrågor som här har skisserats bör kunna ge underlag för ytterligare reformer.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en utredning snarast tillsättes för att

1. samordna skilda former av kapitalvinstbeskattning,
2. undersöka möjligheten och lämpligheten av ett ytterligare närmande mellan kapitalvinstbeskattning och inkomstbeskattning.

Stockholm den 17 januari 1969

Per Ahlmark (fp)
